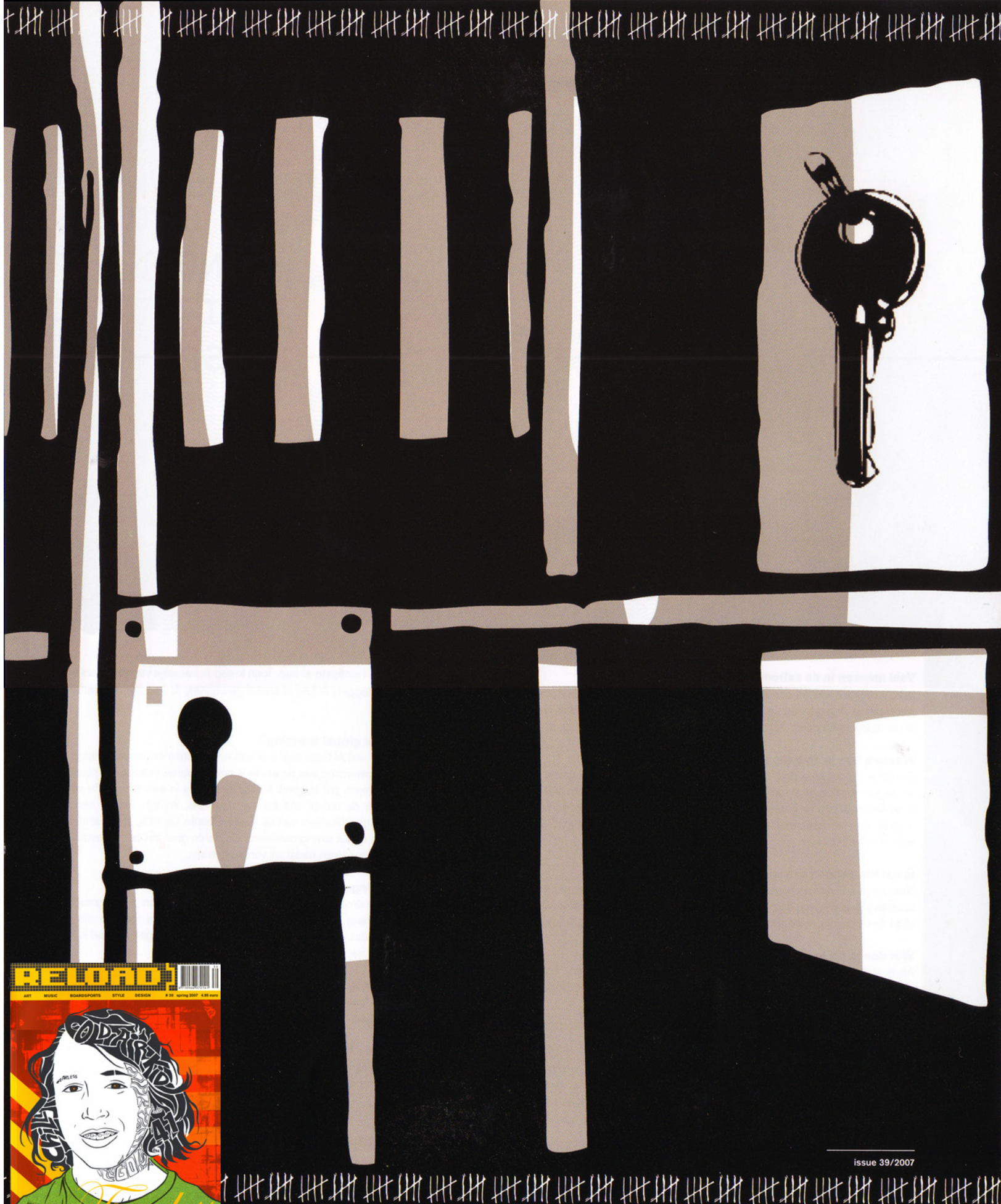

GRAFFITI CRIMINALS

Illegaliteit is onlosmakelijk verbonden met graffitischrijven. Dat blijkt ook uit de boeken die onlangs verschenen over de New Yorkse graffitigrootheden DESA en Hugo Martinez. Graffiti heeft voor allebei hun leven bepaald, maar die levens lopen zo ver uiteen als maar mogelijk is. DESA zit als begin-dertiger arbeidsongeschikt en vol haat tegen de maatschappij achter de geraniums, terwijl Martinez als bijna-pensioengerechtigde nog midden in het leven staat als vurig pleitbezorger van 'zijn' jongens.

HUGO MARTINEZ

txt: Annelous van Gaalen / art: pieterfrank.com

Hugo Martinez bracht als student in de jaren zeventig New Yorks beste graffiti-schrijvers samen in het collectief United Graffiti Artists. Dertig jaar later is Martinez nog steeds geboeid door het werk van de New York Kings. Aan Martinez' nieuwste boek, Graffiti NYC, is een tentoonstelling in het Groninger Museum gekoppeld. "Voor graffiti heb je kloten nodig"

11 September 2001 is niet alleen de dag dat de Twin Towers in New York brandden, maar ook een van de grootste dagen voor de graffiti. Omdat de complete politiemacht zich richting de WTC-torens haastte, zagen graffiti-enthousiastelingen hun kans schoon en werd de stad massaal gebombed en getagged. Respectloos? Niet volgens Hugo Martinez. "Deze jongens leven voor graffiti. Het is het enige dat telt voor hen."

Martinez draait al geruime tijd mee in de New Yorkse graffiti-scene. Als filosofie-student en activist kwam hij begin jaren zeventig in aanraking met het werk van Puerto Ricaanse tieners die de metro's onderspotten. Martinez bracht de jongens samen in een collectief, United Graffiti Artists, en hij was de eerste die een graffiti-tentoonstelling in een galerie opzette. Dertig jaar later is Martinez nog steeds geboeid door het werk van de Kings en promoot hij graffiti en de graffiti-cultuur met een tomeloze energie. Hij is dan misschien hard op weg om de pensioengerechtigde leeftijd te halen, met zijn stevige New Yorkse accent, tough guy attitude – de fucks vliegen tijdens het gesprek om je oren – en een eeuwige twinkeling in zijn ogen oogt hij jong en energiek. Bijna fel, want Martinez is een man met duidelijke standpunten. Standpunten over street art, over graffiti, over zijn nieuwe expositie in het Groninger Museum en over de ware New York Kings.

Martinez en zijn graffiti-protégés, onder wie JA, GIZ, RATE, KEZ 5 en CASE 2, hebben weinig op met street art. Bladerend door zijn boek Graffiti NYC laat Martinez foto's zien van muren met werk van street art-grootheden als Dalek en Shepard Fairey. Het werk is voorzien van tags en teksten als 'this is real graffiti'. Martinez: "Street art is crap. Period. Het zijn gewoon muurschilderingen. Een uiting van middle class-jongeren. Street artists zijn het moderne equivalent van Keith Haring: designers die inspelen op de grillen en wensen van de industrie. Dat staat mijlenver van alles waar graffiti voor staat. Voor graffiti heb je kloten nodig. Het is nog steeds hartstikke illegaal hier in New York en als je wordt gepakt, kun je wel vijf jaar cel krijgen. Een van die jongens zit momenteel een straf van achttien maanden uit omdat hij met een spuitbus is gepakt terwijl hij aan het taggen was."

Working class

"De jongens waar ik mee werk zijn heel obsessief bezig," vervolgt Martinez. "Graffiti is hun leven. Het is het enige wat er toe doet. Dat komt ook door hun achtergrond. Een echte graffiti-jongen heeft een working class-achtergrond en daardoor een bepaalde mentaliteit. Het zijn jongens van wie de ouders een baan hadden, maar altijd maar net de eindjes aan elkaar konden knopen. Ze komen uit gezinnen waar de angst er toch altijd was dat pa of ma werkloos zou raken. Zo'n achtergrond vormt je. Jongens uit een rijk milieu of juist een arm gezin hebben dat niet en kunnen dus ook nooit een goede graffiti-schrijver worden." Hij laat een aantal foto's zien waarop enkele van 'zijn' jongens op klaarlichte dag

in hartje Londen een hagelnieuwe witte bestelwagen onder taggen. "Kijk, deze jongens geloven niet in publiek bezit. Zij eigenen zich de publieke ruimte en alles daarin toe. Graffiti is het enige wat telt. Voor de rest hebben ze schijt aan alles. Kijk dan! Hij loopt gewoon met een aerosolspuitbus in zijn hand op klaarlichte dag! Die jongens willen maar één ding: major damage aanrichten."

Major damage. Volgens Martinez is het een van de randvoorwaarden waar een echte King aan moet voldoen. "De term Kings wordt te pas en te onpas gebruikt, maar alleen de echte New York Kings hebben some major damage aangericht. Zij hebben tags en lettertypes ontwikkeld en graffiti op de kaart gezet. Cope, T-Kid en Seen? Fuck, they never invented anything! Dat zijn geen Kings. En Europese Kings? Ik ken ze niet. Er is hier geen sprake geweest van major damage, alleen maar audience participation en dat is niet de aard van graffiti."

EUROPESE KINGS? IK KEN ZE NIET!

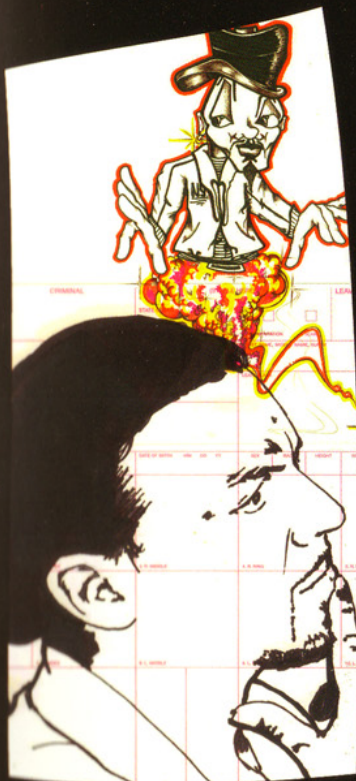

Picasso

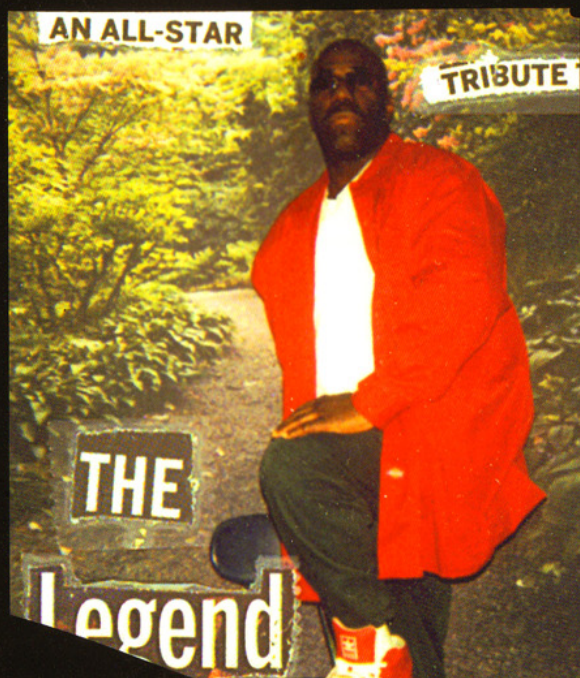
Martinez is bezig met het naar Nederland halen van twee echte Kings: CASE 2 en KEZ 5. Die laatste is bekend om zijn agressieve en nietsontziende werkwijze en stijl van bomben. CASE 2 is beter bekend als de eenarmige bandiet die schitterde in *Style Wars*, de documentaire uit 1983 over de New Yorkse hiphop- en graffiti-cultuur. Beide heren zijn graffiti-legendes en zullen deze lente werk tentoonstellen in het Groninger Museum. Beiden zitten ook een straf uit, KEZ voor graffiti-gerelateerde zaken, CASE voor drugsgerelateerde zaken. En waar KEZ vrijstelling heeft gekregen en dus ook naar Groningen kan afreizen om de opening bij te wonen, wacht CASE nog op uitsluitel. Het lijkt een triest lot, maar Martinez wil daar niets van weten: een echte kunstenaar lijdt nu eenmaal voor zijn werk, vindt hij. "CASE zit vast voor het bezit van crack. When he was convicted, I told him he was fucked and he said, 'Ain't no dreams to fuck, and that's a nightmare right there.'"

Wanneer hem wordt gevraagd of het toch niet enigszins raar is om tags ten toon te stellen in een museumomgeving, reageert Martinez wederom gepassioneerd. "Kunst hoeft niet legaal te zijn. Het hoeft zelfs niet goed te zijn. Musea moeten zichzelf en exposities publiekelijk toegankelijk maken. Ik heb dan ook geen moeite om graffiti in een museum te exposeren. Natuurlijk hoort graffiti niet per definitie thuis in een museumomgeving, maar naar mijn mening een Picasso ook niet!"

Voor wie denkt dat graffiti inderdaad een sociaal museumstuk is geworden in plaats van een levendige kunstvorm: think again. Martinez: "In de jaren negentig kwamen er magazines die de rol van culturele voorhoeder over wilden nemen. Iedereen met genoeg geld kon zo vijftig foto's van zijn werk opsturen, dat geplaatst zien en zo een plekje in de hiërarchie stelen. Tegenwoordig hebben de koffietafelboeken de plaats ingenomen van de tijdschriften en zijn die boeken op hun beurt volkomen artificiële cultuurvertegenwoordigers. Volgens die boeken zijn de straten bezaaid met allerlei street art-uitingen, maar iedereen die op straat zijn ogen de kost geeft, ziet dat 99 procent van het werk bestaat uit tags en namen. Het echte werk dus. Graffiti is still the tapestry that dominates global urban street culture."

KUNST HOEFT NIET LEGAAL TE ZIJN. HET HOEFT ZELFS NIET GOED TE ZIJN

De expositie in het Groninger Museum loopt van 12 mei tot 16 september 2007. Graffiti NYC is te koop bij onder meer The American Book Center in Amsterdam.